

Τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου:

Η ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΤ' ΑΚΡΙΒΕΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ.

Σάββατο, 06 Ἀπρίλιος 2019 16:50

Μέ τό θέμα τοῦ Αὐτοκεφάλου στήν Ἐκκλησία ἀσχολήθηκα πρὶν πολλά χρόνια, ὅταν συνέγραφα δύο βιβλία μέ τίτλους «Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος» (2002) καί «Τά Συνοδικά καί Πατριαρχικά κείμενα, Συνοδικός Τόμος 1850 καί Πατριαρχική Πράξη 1928» (2004). Προσφάτως συνέγραψα κείμενο πού ἀπέστειλα στήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ ἀφορμή τήν συζήτηση γιά τό τί πρέπει νά πράξῃ, κατά τήν γνώμη μου, ὡς πρὸς τό θέμα τῆς Αὐτοκεφαλίας, πού δόθηκε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο στήν Οὐκρανία, ὅπως εἶχα καθήκον νά πράξω, ὡς μέλος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καί τό ἀνήρτησα στό διαδίκτυο γιά ἐνημέρωση ὅσων ἐνδιαφέρονται γιά τό θέμα. Ἡ κίνησή μου αὐτή ἦταν προσωπική καί αὐτόβουλη, χωρίς κάποια σκοπιμότητα.

Στό κείμενο αὐτό ἐκθέτω μέ πολύ μεγάλη συντομία τέσσερα σημεῖα, ἦτοι: 1. Σύντομο ἱστορικό τῶν Αὐτοκεφαλιῶν καί τῶν Πατριαρχικῶν ἀξιῶν. 2. Οἱ Πατριαρχικοί καί Συνοδικοί Τόμοι γιά τήν χορηγία Αὐτοκεφαλίας καί Πατριαρχικῆς ἀξίας. 3. Ἡ συζήτηση γιά τόν τρόπο ἀνακηρύξεως μιᾶς Ἐκκλησίας σέ Αὐτοκέφαλη. Καί 4. Ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος τῆς Οὐκρανίας.

Γιά τήν σύνταξη τοῦ κειμένου αὐτοῦ χρησιμοποίησα τίς πηγές τίς ὁποῖες παραθέτουν ὁ κ. Ἀναστάσιος Βαβοῦσκος δρ. Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου Νομικῆς Σχολῆς ΑΠΘ δικηγόρος, καί ὁ κ. Γρηγόριος Λιάντας ἐπίκουρος καθηγητής Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης, στό βιβλίό τους μέ τίτλο: «Οἱ θεσμοί τοῦ αὐτοκεφάλου καί τοῦ αὐτονόμου καθεστώτος στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία (Μελέτες-Πηγές)», (Θεσσαλονίκη 2014).

Στό βιβλίό αὐτό προτάσσονται δύο μελέτες τῶν προαναφερθέντων ἐπιστημόνων καί ἀκολουθεῖ ἡ παράθεση τῶν πηγῶν, δηλαδή τόσο οἱ Πατριαρχικοί Τόμοι, πού ἐκδόθηκαν ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τίς Αὐτοκεφαλίες καί τίς Αὐτονομίες τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσο καί οἱ ἐπιστολές πού ἐστάλησαν ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο μέ τίς ὁποῖες ἀνακοινώνεται ἡ χορήγηση τῶν συγκεκριμένων Πατριαρχικῶν καί Συνοδικῶν Τόμων.

Μετά τήν ἀνάρτηση τοῦ κειμένου μου ἓνας ἐκ τῶν συγγραφέων τοῦ βιβλίου πού προανέφερα, ἀπό τό ὁποῖο ἀντλήσα τό ὑλικό, ὁ κ. Ἀναστάσιος Βαβοῦσκος ἀνήρτησε στό διαδίκτυο ἄρθρο του μέ τίτλο «Ἐνα θεμελιῶδες κανονικό λάθος», ὅπου γράφει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ὁ ἰσχυρισμός «ὅτι τά Αὐτοκέφαλα καθεστώτα, τά ὁποῖα παραχωρήθηκαν ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο εἶναι ἀτελῆ καί ὅτι τελοῦν ὑπό τήν αἴρεση τῆς ἐγκρίσεώς τους ἀπό Οἰκουμενική Σύνοδο» «εἶναι ἐσφαλμένος».

Καί ἀφοῦ ἀναπτύσσει τήν σκέψη του, στήν συνέχεια γράφει: «Ὑπό αὐτά τά δεδομένα, μέ ἐξέπληξαν οἱ προσφάτως διατυπωθεῖσες ἀπόψεις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου περί τοῦ ἀτελοῦς χαρακτήρα τῶν παραχωρηθέντων αὐτοκεφάλων καθεστώτων». Ὑποστηρίζει δέ ὁ κ. Βαβοῦσκος ὅτι «οἱ ἀποφάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶναι πλήρεις καί τέλειες, ὅποιαδήποτε δέ ἄποψη περί τοῦ ἀντιθέτου, θέτει ὑπό ἀμφισβήτηση τήν πλήρη ἰσχὺ αὐτῶν καί κατ' ἐπέκτασιν θέτει ὑπό ἀμφισβήτηση τό ἴδιο τό κύρος τοῦ θεσμοῦ, πού τίς ἐκδίδει, δηλαδή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Ἡ καταληκτική δέ πρότασή του εἶναι:

«Ἐγώ, αὐτό πού ἔχω νά πῶ, εἶναι τό ἐξῆς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὀφείλει ἄμεσα καί χωρίς καθυστέρηση νά ἀνακαλέσει τήν ἐντολή πρὸς τίς δύο Συνοδικές Ἐπιτροπές γιά διερεύνηση τοῦ θέματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας καί νά προχωρήσει στήν ἀπεύθυνση ἐπιστολῆς πρὸς τόν Προκαθήμενο τῆς νέας Ἐκκλησίας, μέ τήν ὁποία νά τόν συγχαίρει γιά τήν

έκλογή του και νά τον καλεῖ νά ἐπισκεφθεῖ τήν Ἀθήνα. Ὅποιαδήποτε ἄλλη ἀπόφαση ἢ ἐνέργεια εἶναι ἀντικανονική».

Ἡ καταληκτική αὐτή πρόταση εἶναι παράδοξη, διότι ἡ Ἐκκλησία ἐργάζεται πάντοτε συνοδικά καί δέν μπορεῖ τό θέμα αὐτό, μέ ὅλες τίς παραμέτρους του, νά μήν συζητηθῆ στίς Συνοδικές Ἐπιτροπές, στήν Διαρκή Ἱερά Σύνοδο καί στήν Ἱεραρχία, μέ ἀπόλυτο βέβαια σεβασμό στούς θεσμούς καί στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Πάντως, θά ἤθελα νά δώσω μερικές διευκρινήσεις γιά τό προηγούμενο κείμενό μου, χωρίς νά φανῆ ὅτι ἀντιδικῶ μέ τόν κ. Ἀναστάσιο Βαβοῦσκο, μέ τόν ὁποῖο διατηρῶ προσωπική ἐπικοινωνία, τόν ἐκτιμῶ γιά τίς γνώσεις του στό ἐκκλησιαστικό δίκαιο καί ἔχουμε συνεργασθῆ γιά πολλά θέματα.

1. Τό κείμενο πού ἀπέστειλα στήν Ἱερά Σύνοδο καί ἀναρτήθηκε στό διαδίκτυο δέν εἶχε σκοπό νά ἀμφισβητήσῃ τό κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀντίθετα μάλιστα, ἦταν ἐπιστηρικτικό, ὅταν κατανοήσῃ κανεῖς προσεκτικά τό νόημά του.

Μέ ἀπασχολεῖ τό θέμα, ὅπως καί ὅλους τούς Ἀρχιερεῖς, πού εἶναι μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιά τό πῶς θά ἀντιμετωπισθῆ ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ἡ χορήγηση Αὐτοκεφαλίας στήν Οὐκρανία ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὥστε νά μήν ἀνακύψουν νέα προβλήματα στίς σχέσεις μεταξύ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού θά εἶναι σέ βᾶρος τῆς Ἐκκλησίας.

2. Στό κείμενό μου ἔκανα τήν διάκριση μεταξύ τῆς κατ' ἀκρίβειαν χορηγήσεως τῆς αὐτοκεφαλίας ἀπό Οἰκουμενική Σύνοδο, ὅπως ἔγινε γιά τά Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα καί τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, καί τῆς κατ' οἰκονομίαν χορηγήσεως ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τῆς Αὐτοκεφαλίας τῶν νεωτέρων Ἐκκλησιῶν, μέχρι νά συγκληθῆ ἡ Οἰκουμενική ἢ Μεγάλη Σύνοδος γιά νά ἐπιβεβαιώσῃ τήν χορήγηση πού τούς δόθηκε.

Εἰδικότερα γιά τό Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας δόθηκε μέν ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη, ἀλλά στήν συνέχεια ἐπῆλθε συναίνεση ἀπό τά ἄλλα Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα, ὥστε νά ἰσχύη ἀπό τήν ἡμέρα πού δόθηκε ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη.

Ἔτσι δέν ἔκανα λόγο γιά ἀτελῆ Αὐτοκέφαλα, ἀλλά μελετώντας τά ἴδια τά Πατριαρχικά κείμενα πού παρατίθενται στό βιβλίο τῶν κ.κ. Ἀναστασίου Βαβούσκου καί Γρηγορίου Λιάντα, ἔκανα λόγο γιά χορήγηση αὐτοκεφαλίας ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο: «ἀπεφηνάμεθα» καί «ἀποφαίνεται»· καί «τελειωτικῶς», «ἐπί τῇ προσδοκίᾳ», «τελοῦν σέ ἀναφορά» ἀπό τήν Οἰκουμενική ἢ Πανορθόδοξη Σύνοδο, ὅπως φαίνεται στίς ἐπιστολές πού ἀπέστειλε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο μαζί μέ τούς Τόμους μέ τούς ὁποίους χορηγήθηκε ἡ Αὐτοκεφαλία. Ἐκεῖ ἐκφράζεται καί διατυπώνεται ὅτι θά ὑπάρξῃ συναίνεση ἀπό τά ἄλλα Πατριαρχεῖα, σύμφωνα μέ τήν συνοδική δομή τῆς λειτουργίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἦδη στό προηγούμενο κείμενό μου εἶχα ἀναφέρει τήν ἐπιστολή τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τήν **Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας** περὶ ἀνακοινώσεως πρὸς αὐτήν τῆς ἀποφάσεώς του γιά τήν ἀνύψωσή της σέ Πατριαρχεῖο, στήν ὁποία κάνει λόγο γιά τήν κατ' οἰκονομίαν χορήγηση ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ἀλλά καί τήν «κανονική ἀκρίβεια» καί «τελειωτική» ἀπό Οἰκουμενική ἢ Μεγάλη Σύνοδο, κατά τήν ὁποία ἔχει βεβαία πεποίθηση ὅτι «καί ἄλλα ἐχούσῃ ἤδη τά πραγματικά παραδείγματα, ὁμογνώμονας καί συμψήφους ἔσομεν καί τούς λοιπούς Ἀγιωτάτους καί Σεβασμιωτάτους Πατριάρχας καί Προέδρους πασῶν τῶν Ἁγίων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καί κοινή καί ἀπό τοῦδε ἔσται πάντων ἡ συναίνεσις περὶ τῆς εἰς τήν Πατριαρχικὴν ἀξίαν ἀνυψώσεως τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας...».

Προσθέτω ἐδῶ ὅτι τό ἴδιο παρατηρεῖται καί στήν Πατριαρχική ἐπιστολή πρὸς τήν **Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας**, μέ τήν ὁποία ἀνακοινώνει τήν ἀπόφασή του γιά τήν ἀνύψωσή της σέ Πατριαρχεῖο. Καί ἐκεῖ γράφεται:

«Ἐγνωμεν, τῇ οἰκονομίᾳ χρώμενοι, δοῦναι ἀπό τοῦδε τήν ἀδελφικήν συγκατάθεσιν καί ἀναγνώρισιν καί εὐλογίαν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ ὅπως ποτέ, κατά παρέκκλισιν πάντως ἀπό τῆς κανονικῆς ἀκριβείας καί τάξεως, ἐν τῇ αὐτόθι Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ συντελεσθέντα, ἐν τῇ πεπιοθήσει, βεβαίως, καί προσδοκία ὅτι ἐν τῇ ἀποφάσει ἡμῶν ταύτῃ ἔξωμεν, κατά τὰ πρόσθεν γενόμενα, ὁμογνώμονας καί συμψήφους καί τούς λοιπούς Μακαριωτάτους καί τιμιωτάτους Πατριάρχας καί Προέδρους τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἕως οὔ καί τό ζήτημα τοῦτο τελειωτικῶς καθορισθῆ ὑπό Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μόνης ἐχούσης τό δικαίωμα τοῦ προσάγειν τινά τῶν ἐπί μέρους ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν εἰς Πατριαρχικήν ἀξίαν καί περιωπήν» (Ἀναστάσιος Βαβούσκος, Γρηγόριος Λιάντας, Οἱ θεσμοί τοῦ αὐτοκεφάλου καί τοῦ αὐτονόμου καθεστῶτος στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 162-163).

Ἐπομένως, ἀναγνωρίζω τό σκεπτικό τοῦ κ. Ἀναστασίου Βαβούσκου ὅτι δέν πρέπει νά φανῆ ὅτι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο δέν χορηγεῖ ἀτελεῖ Αὐτοκέφαλα καί ὅτι στούς Τόμους πού ἐξέδωσε φαίνεται ὅτι χορηγεῖ τήν Αὐτοκεφαλία μέ κυριαρχικό δικαίωμα, ἀλλά τό ἴδιο τό Πατριαρχεῖο στίς Ἐπιστολές πού ἀπέστειλε στίς Ἐκκλησίες μαζί μέ τούς Τόμους τῆς Αὐτοκεφαλίας τους κάνει τήν διάκριση μεταξύ τῆς κατ' οἰκονομίαν χορηγήσεως Αὐτοκεφαλίας καί τῆς κατά ἀκρίβειαν καί ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τήν Οἰκουμενική Σύνοδο ἢ Μεγάλη ἄλλη Σύνοδο τελειώσεως τῆς Πατριαρχικῆς τιμῆς καί ἀξίας. Αὐτά τά διαβάζει κανεῖς στίς πηγές πού παραθέτουν οἱ κ.κ. Ἀναστάσιος Βαβούσκος καί Γρηγόριος Λιάντας στό βιβλίο πού προαναφέραμε.

3. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ περίπτωση χορηγήσεως τῆς Πατριαρχικῆς τιμῆς καί ἀξίας στήν Ἐκκλησία τῆς Μόσχας, ὅπου φαίνεται πῶς λειτουργεῖ τό Συνοδικό σύστημα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας Β' ὁ Τρανός χορήγησε τήν Πατριαρχική τιμή καί ἀξία στόν Μητροπολίτη Μόσχας «ἐπιτοπίως» τό 1589, ἀλλά χρειάσθηκε καί ἡ συναίνεση τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν τῶν πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων, πράγμα πού ἐγίνε στίς ἐνδημοῦσες Συνόδους τοῦ 1590 καί 1593.

Ὁ ὁμότιμος καθηγητής Βλάσιος Φειδᾶς ἀνέλυσε διεξοδικῶς τό πῶς ἰδρύθηκε τό Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας, στό βιβλίο του μέ τίτλο «Ὁ Θεσμός τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν ἀπό τήν Ε' Οἰκουμενικήν Σύνοδον μέχρι σήμερον (553-2012)» (Ἀθῆναι 2012).

Ἐκεῖ φαίνεται ὅτι ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Ἱερεμίας Β', χορήγησε «ἐπιτοπίως» τήν Πατριαρχική τιμή καί ἀξία στόν Μητροπολίτη Μόσχας τήν 23ῃ Ἰανουαρίου 1589 μέ τήν πίεση τοῦ μεγάλου Βασιλέως τῆς Μεγάλῃς Ῥωσίας Θεοδώρου καί τοῦ πανίσχυρου ἀδελφοῦ τῆς Βασιλείσεως Εἰρήνης Βόριδος Γκοντούνωφ.

Ἡ ἀνύψωση αὐτή «ἀπετέλει μίαν ἀθέτησιν ἢ καί ὑπέρβασιν τῆς καθιερωμένης σχετικῆς κανονικῆς παραδόσεως περί τοῦ ἀμεταβλήτου τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν». Ἐνθρόνισε δέ τόν Μητροπολίτη Μόσχας Ἰώβ τήν 26ῃ Ἰανουαρίου 1589.

Ὅταν, ὅμως, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπέστρεψε στήν Κωνσταντινούπολη, συνεκάλεσε Ἐνδημοῦσα Σύνοδο τό 1590 μέ τήν συμμετοχή τῶν Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας Ἰωακείμ Ε' καί Ἱεροσολύμων Σωφρονίου Δ' γιά τήν συναίνεσή τους στήν ἀνακήρυξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσίας ὑπ' αὐτοῦ σέ Πατριαρχεῖο. Δέν παρευρέθη ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, διότι τότε ὁ Πατριαρχικός θρόνος τῆς Ἀλεξανδρείας τελοῦσε σέ χρεῖα.

Ἡ Ἐνδημοῦσα αὐτή Σύνοδος τοῦ 1590 ἀπεκάλεσε τόν ἑαυτό της «Οἰκουμενική Σύνοδο» καί συναίνεσε στήν χορήγηση τῆς πατριαρχικῆς τιμῆς καί ἀξίας. Στό Συνοδικό Χρυσόβουλλο ἢ Τόμο μέ τόν ὁποῖον ἀνυψώθηκε ὁ Μητροπολίτης Μόσχας σέ Πατριάρχη καί ἀπεστάλη στόν Πατριάρχη Μόσχας γράφεται μεταξύ ἄλλων:

«Οὕτως ἀπεφασίσαμεν ἐπιτοπίως. Ὅτε δὲ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐπανήλθομεν πρὸς τὸν θρόνον ἐν τῇ τοῦ Κωνσταντίνου πόλει καὶ ἐδῆλώσαμεν τὸ προκείμενον, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἴτησιν τοῦ εὐσεβεστάτου Ἄνακτος πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀξιοσεβεστάτους καὶ ἀγιωτάτους πατριάρχας, ἐφάνη τοῦτο αὐτοῖς εὐάρεστόν τε καὶ ἠύλογημένον. Καὶ αὖθις ἡ μετριότης ἡμῶν, μετ' αὐτῶν τῶν πατριαρχῶν καὶ μεθ' ὅλης τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου ὁμογνωμόνως καὶ, ἐνούμενοι ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, γράφομεν καὶ διαδηλοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος Συνοδικοῦ Γράμματος ὅτι, Πρῶτον, ὁμολογοῦμεν καὶ τελοῦμεν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει Μόσχα τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ κυρίου Ἰώβ πατριάρχου, ἵνα καὶ εἰς τὸ μέλλον τιμᾶται καὶ ὀνομάζεται μεθ' ἡμῶν τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἔχη τὴν τάξιν εἰς τὰς εὐχὰς μετὰ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἵνα ὡς κεφαλὴν ἔχη αὐτὸς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς τοῦ Κωνσταντίνου πόλεως, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι πατριάρχαι.

Δεύτερον, τὸ σήμερον δοθὲν ὄνομα καὶ ἡ πατριαρχικὴ τιμὴ ἐδόθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν σταθερῶς οὐ μόνον εἰς τὸν κύριον Ἰώβ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτόν, ἵνα ἐγκαθιδρύνονται ὑπὸ τῆς μοσχοβικῆς Συνόδου πατριάρχαι οἱ τὰς πρώτας τοῦ κλήρου ἀρχὰς κατέχοντες, κατὰ τοὺς κανόνας, ὡς ἤσχησεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, τοῦ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ Ἰώβ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ κανονισθὲν τοῦτο Γράμμα ἐπεκυρώθη εἰς μνήμην αἰώνιον τῷ ζση' ἔτει (7098=1590) μηνὸς Μαΐου» (Κ. Δελικάνη, Πατρ. Ἑγγραφα, III, 24-26)» (βλ. Βλασίου Φειδᾶ, Ὁ Θεσμός τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν ἀπὸ τῆν Ε' Οἰκουμενικῆν Σύνοδον μέχρι σήμερον (553-2012)», Ἀθῆναι 2012, σελ. 345-346).

Μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια καὶ συγκεκριμένα τὸ 1593 συνήλθε πάλι ἡ Ἐνδημοῦσα Σύνοδος στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν ὁποία συμμετεῖχε καὶ ὁ νέος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πηγᾶς, γι' αὐτὸ καὶ πάλι ἐτέθη τὸ θέμα τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας σὲ ἰσότιμο Πατριαρχεῖο μὲ τὰ ἄλλα πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα. Καὶ αὐτὸ ἐγίνε γιὰτὸ ὁ Μελέτιος Πηγᾶς κατέκρινε τὴν ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσίας μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι εἰσήγαγαν ἕναν ἀπαράδεκτον «νεωτερισμὸν» στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, ἡ Ἐνδημοῦσα Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦπτον διαδικασίᾳ τρόπον τινα ἀπολογίας τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου Πηγᾶ» γιὰ τίς κανονικὲς ἐπιφυλάξεις του ὡς πρὸς τὴν «ὁμογνωμόνως» ἐκφρασθεῖσα συναίνεση καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν στὴν Ἐνδημοῦσα Σύνοδο τοῦ 1590. Τελικὰ, καὶ στὴν Ἐνδημοῦσα Σύνοδο τοῦ 1593, ὅπως καὶ στὴν Ἐνδημοῦσα Σύνοδο τοῦ 1590 ἐκφράσθηκε ἡ συναίνεση τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν στὴν ἔκδοσι τοῦ «Πατριαρχικοῦ Χρυσοβούλλου» ἢ «Τόμου», «ἐπιτοπίως» ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη **«διὰ τὴν κατ' ἀρχὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας (1589)»**. Περισσότερα μπορεῖ νὰ δῆ ὁ ἀναγνώστης στὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Βλασίου Φειδᾶ (βλ. Βλασίου Φειδᾶ, Ὁ Θεσμός τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν ἀπὸ τῆν Ε' Οἰκουμενικῆν Σύνοδον μέχρι σήμερον (553-2012)», Ἀθῆναι 2012, σελ. 342-356).

Τὸ παράδειγμα τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Μητροπολίτη Μόσχας σὲ Πατριάρχη καὶ μάλιστα πέμπτον στὴν σειρά μετὰ τὸν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων εἶναι πολὺ χαρακτηριστικόν. Δόθηκε ἡ πατριαρχικὴ τιμὴ καὶ ἀξία ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο καὶ στὴν συνέχεια ὑπῆρξε καὶ ἡ συναίνεση καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν. Αὐτὸ ἐπιβάλλει τὸ συνοδικὸν σύστημα διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

4. Τὸ σκεπτικὸν ποῦ διατυπώθηκε στὸ ἔγγραφο μου ποῦ ἀπέστειλα στὴν Ἱερά Σύνοδο καὶ ἀναρτήθηκε στὸ διαδίκτυο δὲν εἶναι προσωπικὲς μου ἀπόψεις, οὔτε «προσφάτως διατυπωθεῖσες», ἀλλὰ ἔχουν διατυπωθῆ στὸ παρελθόν καὶ μάλιστα μὲ ἐπίσημο χαρακτήρα ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖο.

Αὐτὸ φαίνεται στὸ κείμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ 1990 μὲ τίτλον «Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τὸ Αὐτόνομον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτῶν», ποῦ χρησιμοποιήθηκε στὸν διάλογον μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν χορήγησιν τοῦ

αὐτοκεφάλου καί τοῦ αὐτονόμου σέ Ἐκκλησίες, ἐν ὄψει τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Τό Πατριαρχικό αὐτό κείμενο, τό ὁποῖο παρατίθεται στό προαναφερθέν βιβλίο τῶν κ.κ. Ἀναστασίου Βαβούσκου καί Γρηγορίου Λιάντα, στό στοιχεῖο 47 γράφει:

«Τό αὐτοκέφαλον τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, κρινόμενον αείποτε ὡς θέμα οὐχί ἀπλῶς ἀναγόμενον εἰς τόν χῶρον τῆς διοικητικῆς διοργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλά καί ὡς ἀποτελοῦν θεμελιῶδες γνώρισμα τῆς ἐν τῇ πολλαπλότητι διασωζομένης ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας καί ἀντικατοπτρίζον τήν ἐν τῇ διοικήσει αὐτοτέλειαν καί αὐτοανάπτυξιν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἀνήκει καί τοῦτο, ἐπί ἐξοικονομήσει τῶν πραγμάτων, εἰς τήν οὕτως ἐπί αἰῶνας ἀσκήσασαν τήν δικαιοδοσίαν ταύτην πρώτην ἐν τῷ συστήματι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἐκκλησίαν, ὡς τοῦτο δέ καί ἀντιμετωπίζεται νῦν καί ἐφεξῆς, ἄχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Αὕτη, ἐπομένως, ἦτοι ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, κατά τά προειρημένα, μέλλει τοῦτο μὲν καί τά ὑπό τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως οὕτως ἐκχωρηθέντα αὐτοκέφαλα κρῖναι, ἐπευλογῆσαι καί τελειῶσαι, τοῦτο δέ κατά τήν τηρηθεῖσαν ἄχρι τοῦ νῦν σχετικήν πρᾶξιν καί τό ἐκ τῆς χρήσεως δημιουργηθέν ἐθιμικόν δίκαιον ἀναγνωρῖσαι καί ἐπιφραγῖσαι διά πᾶσαν καί ἐφεξῆς ἀνάλογον περίπτωσιν, ἵνα μή δημιουργῶνται παρόμοιαι ἐν τῷ μέλλοντι ἐμπλοκαί» (Ἀναστασίου Βαβούσκου καί Γρηγορίου Λιάντα, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 104).

Ἐπομένως, τό ἴδιο τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀποδεχόταν στίς συζητήσεις νά κριθοῦν, νά ἐπευλογηθοῦν, νά τελειωθοῦν, νά ἀναγνωρισθοῦν καί νά ἐπισφραγισθοῦν ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τά ἤδη ἐκχωρηθέντα Αὐτοκέφαλα στίς νεώτερες Ἐκκλησίες, πράγμα πού θά συμβαίη ἐφεξῆς σέ ἀνάλογες περιπτώσεις.

Δυστυχῶς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Μόσχας καί οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες πού τήν ἀκολούθησαν συνετέλεσαν στό νά μή παραπεμφθῇ αὐτό τό θέμα στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, ἡ ὁποία καί θά ἔκρινε, θά ἐπευλογοῦσε, θά τελείωνε, θά ἀνεγνώριζε καί θά ἐπισφράγιζε τά «ἐκχωρηθέντα αὐτοκέφαλα» ἀπό τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, καί θά καθόριζε τί θά γινόταν σέ παρόμοιες περιπτώσεις στό μέλλον.

5. Τό ὅτι ἔτσι τό ἀντιλαμβάνονταν οἱ Ἐκκλησίες, πού ἔλαβαν τά Αὐτοκέφαλα ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, φαίνεται ἀπό τόν διάλογο πού ἔγινε πρὶν τήν σύγκληση τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Ἐπειδή στήν Συνοδική Περίοδο 2015-2016 ἤμουν μέλος τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, παρακολούθησα ὅλον τόν διάλογο πού ἔγινε πρὶν τήν σύγκλησή της. Διεπίστωσα, γιά παράδειγμα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἐτόνιζε, μεταξύ τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτή θά ἔπρεπε νά ἐπιληφθῇ τοῦ θέματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Αὐτοκεφαλίας πού δόθηκε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Πρός ἐπιβεβαίωση τοῦ λόγου αὐτοῦ ὑπενθυμίζω τό μήνυμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τούς Πρωθιεράρχας καί τάς Ἱεράς Συνόδους τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (ἀρ. πρωτ. 62/164/25-5-2016).

Τό Πατριαρχεῖο τῆς Σερβίας στό κείμενο αὐτό θέτει διαφόρους προβληματισμούς γιά τήν προγραμματισθεῖσα Σύνοδο καί μεταξύ τῶν ἄλλων ζητοῦσε ἡ Σύνοδος αὐτή νά προβῇ στήν διαπίστωση ὅτι ὑφίστανται 14 Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες καί ὅτι αὐτό ἀρκεῖ γιά τήν διαπίστωση καί τοῦ Αὐτοκεφάλου Καθεστῶτος τους. Συγκεκριμένα, μεταξύ τῶν ἄλλων, ἔγραφε:

«Δεδομένου ὅτι τό ζήτημα τῆς ἀνά μέσον τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κοινωνίας ἔχει καθοριστικήν σημασίαν διά τήν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπαραίτητον θεωροῦμεν τήν διαφώτισιν τοῦ θέματος τοῦ αὐτοκεφάλου, ἐπί τοῦ ὁποίου θέματος

ή ήμετέρα Ἐκκλησία ἐπέμενεν ἀδιαλείπτως. Ἡ προκειμένη Σύνοδος ἔχει ἐπαρκῆ θεολογικά καί ποιμαντικά κίνητρα, ὅπως προβῆ εἰς διαπίστωσιν, ὅτι σήμερον ὑφίστανται δεκατέσσαρες αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησῖαι καί ὅτι τό γεγονός τοῦτο ἀρκεῖ πρός ἐπικύρωσιν τοῦ αὐτοκεφάλου καθεστῶτος (status) αὐτῶν. Πλήν τούτου, τό θέμα τῆς αὐτοκεφαλίας καί τοῦ τρόπου τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς, πάρεξ τοῦ τρόπου τοῦ ὑπογράψαι τόν σχετικόν Τόμον, ἔτυχε τῆς μέχρι λεπτομερειῶν ἐπεξεργασίας κατά τήν διάρκειαν τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου. Διό δικαιολογεῖται καί εἶναι πάντη λυσιτελής ἡ ὑπό τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης ταύτης Συνόδου ἀποδοχή καί διακήρυξις τοῦ ἀποτελέσματος τῆς προεργασίας δεκαετιῶν».

Ἄρα, τό Πατριαρχεῖο Σερβίας ζητοῦσε τήν συναίνεση καί τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, γιά τήν διαπίστωση καί ἐπικύρωση «αὐτοκεφάλου καθεστῶτος», ἐπειδή γνώριζε τό πρόβλημα.

Ἐπειδή, ὅμως, δέν εἶχε συμφωνηθῆ ἀπό τούς Προκαθημένους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νά συζητηθῆ τελικῶς τό κείμενο περί τῆς χορηγήσεως Αὐτοκεφάλου στήν Σύνοδο τῆς Κρήτης, γι' αὐτό καί δέν ἐτέθη στό θεματολόγιο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τό θέμα τῆς ἐπευλογήσεως, τελειώσεως καί ἐπισφραγίσεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων πού ἔλαβαν τήν Αὐτοκεφαλία ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

6. Τήν ἄποψη ὅτι γιά τήν ὀλοκλήρωση τῆς Αὐτοκεφαλίας ἀπαιτεῖται ἀπόφαση τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἢ ἄλλης Μεγάλης Συνόδου, τήν διετύπωσε ἐδῶ καί πολλά χρόνια ὁ διακεκριμένος καθηγητής τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου **Σπύρος Τρωϊάνος**, καί, ἐπομένως, δέν διατυπώθηκε προσφάτως ἀπό ἐμένα.

Στό βιβλίο του Παραδόσεις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, (ἔκδ. Ἄντ. Σάκκουλα, Ἀθήνα-Κομοτηνή 1984) καί ἰδιαίτερα στό κεφάλαιο μέ τίτλο «Ἀρμόδιο ὄργανο γιά τή χορήγηση ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας», ἀναφέρεται στό ζήτημα αὐτό.

Στήν ἀρχή γράφει γιά τά παλαιά Πατριαρχεῖα ὅτι «ὅλα τά θέματα τά σχετικά μέ τό αὐτοκέφαλο τῶν ἐκκλησιῶν, ὅπως ἡ ἀνακήρυξή τους, ἡ τάξη τους, τά ὅρια τῆς δικαιοδοσίας τους κλπ., ρυθμίζονταν μέ ἀποφάσεις λαμβανόμενες ἀπό συνόδους αὐτῆς τῆς μορφῆς, δηλαδή οἰκουμενικές» (σελ. 134).

Ἐπειτα ἀναφέρεται στήν νεώτερη πράξη χορηγήσεως τῶν Αὐτοκεφάλων καί γράφει:

«Ἀπό τόν 9ο αἰῶνα ἔπαψε ἡ σύγκληση τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καί τή θέση τους στήν κορυφή τῶν ὀργάνων ἀσκήσεως τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας σέ εὐρεία ἔννοια μέσα στήν Ἐκκλησία κατέλαβε ἡ ἐνδημούσα σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως (...). Μολονότι ὑπάρχουν πολλά κενά στίς πηγές, πού ἀναφέρονται στήν ἀνακήρυξη ὡς αὐτοκεφάλων τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχρίδας καί Τυρνόβου καί τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νά μήν εἶναι στό σύνολό της γνωστή ἡ διαδικασία πού τηρήθηκε στίς περιπτώσεις αὐτές (11ος-14ος αἰῶνας), πάντως ἡ σύμπραξη τῆς πατριαρχικῆς συνόδου γίνεται πολύ αἰσθητή. Στήν ἀνακήρυξη τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καί ἰδιαίτερα στήν ἀνύψωσή της σέ πατριαρχεῖο (ἔτ. 1593) ἡ παρουσία ἢ ἡ ἐκπροσώπηση ὄλων τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς προσδίνει στή σύνοδο πανορθόδοξο χαρακτήρα. Ἀλλά στήν ἄρση τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀχρίδας (ἔτ. 1767) ἐμφανίζεται πάλι ἡ σύνοδος μέ τή συνηθισμένη της μορφή» (Ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 134).

Ἀκόμη ἀναφέρεται στίς Αὐτοκεφαλίες πού δόθηκαν στίς Ἐκκλησίες μετά τό 1900 ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, καί ἐπισημαίνει:

«Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἀδυναμία συγκλήσεως οἰκουμενικῆς συνόδου, ἡ σύσταση πρέπει νά γίνει ἀπό ἓν ὄργανο, πού οἱ ἀποφάσεις του ἀπό ἄποψη τυπικῆς δυνάμεως νά εἶναι ἰσοδύναμες μέ ἀποφάσεις οἰκουμενικῆς συνόδου. Τέτοιο ὄργανο κάτω ἀπό τίς σημερινές συνθῆκες στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι μόνο μία πανορθόδοξη σύνοδος. **Εἶναι πολύ ἀμφίβολο, ἂν στό προκειμένο θέμα εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ ἄσκηση οἰκονομίας, γιατί δέν εἶναι μέν ζήτημα δογματικό, ἀλλά πάντως ἀποτελεῖ θέμα ἰδιάζουσας βαρύτητας στήν**

ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό πιστεύω ὅτι τῆ θέση τῆς πανορθόδοξης συνόδου δέν μπορεῖ νά πάρει ἄλλο ὄργανο, οὔτε καί αὐτή ἡ πατριαρχική σύνοδος» (Ἐνθ. ἄνωτ. σελ 136).

Βέβαια, ὅπως ἀναφέρθηκε προηγουμένως, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐξέδωσε Πατριαρχικό Τόμο, ἀλλά ἀναφέρεται ἡ τελείωσή τους στήν Οἰκουμενική ἢ Μεγάλη Σύνοδο.

Καί μετὰ ἀπό τά προηγούμενα καταλήγει ὁ καθηγητής Σπύρος Τρωϊάνος:

«Ὅπως προκύπτει ἀπό ὅλους τούς σχετικούς συνοδικούς τόμους, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο –ἀνανωρίζοντας προφανῶς τήν ἀποκλειστική ἀρμοδιότητα οἰκουμενικῆς ἢ τοῦλάχιστον πανορθόδοξης συνόδου– δέν προχώρησε στήν ἀνακήρυξη τῶν αὐτοκεφάλων αὐτῶν ἐκκλησιῶν σέ πατριαρχεῖα, ἀλλά ἀπλῶς αὐτοδεσμεύτηκε δίνοντας ἀπό πρῖν τῆ συναίνεσή του γιά τήν ἀνακήρυξη «έν Οἰκουμενικῇ ἢ καί μεγάλη ἄλλη Συνόδῳ ἐν πρώτη εὐκαιρίᾳ συνεργομένη», πού, ὅπως ρητά τονίζεται στό κείμενο τῶν τόμων, εἶναι ἀρμόδια σύμφωνα μέ τήν κανονική ἀκρίβεια νά ἀποφαζίζει γιά τέτοια θέματα. **Ἐπομένως, ἡ διαδικασία γιά τήν ἀνύψωση τῶν ἐκκλησιῶν Σερβίας, Ρουμανίας καί Βουλγαρίας σέ πατριαρχεῖα ἀπό αὐστηρά νομική ἄποψη δέν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθεῖ.**» (Ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 136).

Ἐξ ἄλλου ὁ καθηγητής Γρηγόριος Λιάντας στό βιβλίο πού προαναφέρθηκε, τό ὅποιο ἐξέδωσε μαζί μέ τόν κ. Ἀναστάσιο Βαβοῦσκο, παραπέμπει σέ κείμενο τοῦ Σπύρου Τρωϊάνου, ὅπου γράφεται ὅτι ἡ χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς στήν ἀρμοδιότητα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί στήν συνέχεια τήν θέση τους κατέλαβε ἡ ἐνδημοῦσα Σύνοδος τῆς Κωσταντινουπόλεως, καί αὐτό κατ' οἰκονομίαν (Ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 71).

Ἀπό ὅλα τά ἀνωτέρω συνάγονται τά ἐξῆς:

Πρῶτον. Τό σύστημα διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σέ ὅλα τά ἐπίπεδα (ἐπισκοπικό, μητροπολιτικό, πατριαρχικό, διορθόδοξο) εἶναι «συνοδικόν ἱεραρχικῶς» καί «ἱεραρχικόν συνοδικῶς» (βλ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους, Ἡ ποιμαντική διακονία κατὰ τούς ἱερούς Κανόνες, ἐκδ. Ἄθως, Πειραιεύς, σελ. 113-129).

Δεύτερον. Στούς πρώτους αἰῶνας τά Αὐτοκέφαλα χορηγήθηκαν ἀπό Οἰκουμενικές Συνόδους. Τό Πατριαρχεῖο Μόσχας ἀπέκτησε τήν Πατριαρχική τιμή καί ἀξία ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ἀργότερα συναίνεσαν καί τά ἄλλα Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα. Τά νεώτερα Πατριαρχεῖα ἔλαβαν τήν Πατριαρχική τιμή καί ἀξία τους, ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τελοῦν σέ ἀναφορά πρὸς τήν Οἰκουμενική Σύνοδο ἢ τήν Μεγάλη Σύνοδο γιά τήν κανονική συναίνεσή τους.

Τρίτον. Στίς ἡμέρες μας ὑφίσταται αὐτό τό πρόβλημα μέ τήν Οὐκρανία, πράγμα πού προκαλεῖ προβλήματα στήν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι εὐθύνονται ἐκεῖνοι πού ὑπονόμειυσαν τό **κείμενο πού εἶχε ἐτοιμασθῆ γιά τήν χορήγηση τῆς Αὐτοκεφαλίας καί γι' αὐτό δέν παραπέμφθηκε στήν Σύνοδο τῆς Κρήτης** (βλ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, Ἡ συζήτηση γιά τήν ἀνακήρυξη τῆς Αὐτοκεφαλίας σέ μιά Ἐκκλησία, Ὀκτώβριος 2018).

Δέν εὐθύνεται, ὁμως, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τό ὅποιο ἔπραξε τά πάντα καί μάλιστα **ὑπεχώρησε σέ πολλά χάριν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας γιά νά παραπεμφθῆ αὐτό τό κείμενο στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο καί νά λυθῆ τό ὅλο πρόβλημα.** Ἄν γινόταν αὐτό, δέν θά εἶχαμε τό σύγχρονο πρόβλημα πού ταλανίζει τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Μέ ὅσα ἔγραψα καί στό προηγούμενο κείμενό μου καί στό τωρινό ἐξέφρασα τήν γνώμη μου στό θέμα αὐτό, ὅπως εἶχα ὑποχρέωση καί καθῆκον ὡς μέλος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν εὐρεση μιᾶς λύσεως, δεδομένου ὅτι τό πολίτευμά μας εἶναι συνοδικό καί ὄχι ἀπολυταρχικό.

Από εκεί και πέρα τόν λόγο ἔχουν τά συνοδικά ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας καί τελικῶς ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆ Ἑλλάδος πού θά ἀποφασίσουν σχετικῶς.

Βεβαίως, ὑπάρχουν καί ἄλλες παράμετροι τοῦ θέματος αὐτοῦ, ὅπως γιά παράδειγμα τί σημαίνει Ἀποστολική παράδοση καί Ἀποστολική διαδοχή, τό ὅποιο θά θίξω σέ ἄλλο κείμενό μου.

<https://www.ekklisiaonline.gr/nea/nafraktou-i-chorigisi-tou-aftokefalou-stin-ekklisia-kat-akrivian-ke-kat-ikonomian/>

Εκτυπώσιμο: <https://www.imdleio.gr/diaf/2019/Ukr-Naup.pdf>